

DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2026-1\(45\)-9-17](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2026-1(45)-9-17)

УДК 332.12

JEL Classification: L86; D59

Андрій Олександрович Тимошенко

доктор економічних наук, проректор з фінансово-економічних питань

ПВНЗ «Європейський університет» (Київ, Україна)

E-mail: a.t@e-u.edu.ua, ORCID: <http://orcid.org/0009-0009-8950-8241>Scopus ID: [59734957500](https://scopus.com/authid/detail.uri?https://orcid.org/0009-0009-8950-8241). ResearcherID: [PGU-1729-2026](https://orcid.org/0009-0009-8950-8241)

ВПЛИВ ЦИФРОВОЇ НЕРІВНОСТІ НА ДИНАМІКУ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

У статті досліджено цифрову нерівність як один із ключових чинників трансформації сучасної глобальної економіки та посилення асиметрій у конкурентних позиціях національних економік. Актуальність теми зумовлена тим, що нерівномірний доступ до цифрових технологій, інфраструктури, даних і людського капіталу дедалі більше впливає на можливості країн інтегруватися у світові економічні процеси та формувати стійкі конкурентні переваги. Показано, що цифровізація виступає системним елементом нової технологічної парадигми розвитку, у межах якої змінюються механізми створення доданої вартості, структура ринків і логіка економічної конкуренції. Обґрунтовано, що асинхронність переходу країн до цієї парадигми спричиняє багаторівневу цифрову стратифікацію світової економіки, за якої держави з розвиненими цифровими екосистемами отримують довгострокові переваги, тоді як економіки з обмеженим цифровим потенціалом стикаються з ризиками закріплення периферійного статусу. У зв'язку з цим проблема цифрової нерівності набуває не лише технологічного, а і стратегічного економічного значення, оскільки безпосередньо впливає на характер глобальної конкуренції та перспективи більш інклюзивного економічного розвитку.

Ключові слова: цифрова нерівність; глобальна конкуренція; цифрова економіка; технологічна парадигма; конкурентні переваги; цифрова стратифікація; економічний розвиток.

Рис.: 1. Бібл.: 19.

Постановка проблеми. У сучасних умовах прискореної цифрової трансформації світової економіки, цифрова нерівність перестає бути виключно технологічною або соціальною проблемою та набуває рис системного економічного чинника, що безпосередньо впливає на конфігурацію глобальної конкуренції, структуру міжнародного поділу праці та механізми перерозподілу доданої вартості. Нерівномірний доступ країн і регіонів до ключових цифрових технологій, інфраструктури, людського та венчурного капіталу зумовлює формування стійкої цифрової ієрархії, у межах якої закріплюються асиметричні стартові умови економічного розвитку. За таких обставин цифрові технології виступають не лише джерелом зростання продуктивності, а й інструментом поглиблення структурних диспропорцій, що створює довгострокові ризики для інклюзивності глобального економічного розвитку та потребує наукового осмислення впливу цифрової нерівності на динаміку світової економічної конкуренції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема цифрової нерівності та її впливу на глобальну економічну конкуренцію є предметом активних наукових досліджень у межах сучасної економічної науки. У працях В. Жмуренка, Т. Олефіренко та Д. Ткаленка [1] цифрова економіка розглядається як стратегічний чинник підвищення ефективності глобального ринку, тоді як Н. Бобро акцентує увагу на ролі цифрових технологій у стимулюванні інноваційного розвитку економіки [3; 13]. Вплив глобалізаційних процесів і цифрових трансформацій на зміну економічних моделей та посилення асиметрій розвитку проаналізовано в дослідженнях Л. Осіпової [4]. Окремий напрям наукових пошуків присвячено осмисленню цифрового розриву як нової форми соціально-економічної нерівності, зокрема у працях О. Булатової, Н. Резнікової, О. Іващенко та ін. [2; 6; 7; 8; 12]. Соціально-економічні наслідки впровадження цифрових і штучно-інтелектуальних технологій, зокрема їхній вплив на зайнятість і нерівність доходів, розкрито у працях Х. Варгаса-Ернандеса та М. Варгаса-Гонсалеса [9], тоді як інституційні та торговельні аспекти поєднання інноваційної й економічної політики досліджено в роботах М. Обуєна, Р. Купмана та А. Сю [11].

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Незважаючи на активне вивчення цифрової трансформації та цифрової нерівності, у наукових дослідженнях недостатньо розкрито роль цифрової нерівності як системного чинника динаміки глобальної економічної конкуренції. Обмежено проаналізовано вплив асинхронності переходу країн до нової технологічної парадигми на формування стійких конкурентних переваг і структурних економічних асиметрій. Подальшого наукового опрацювання потребують інституційні механізми зменшення цифрової нерівності та їхній вплив на інклюзивність глобального економічного розвитку.

Мета статті полягає у теоретичному осмисленні цифрової нерівності як системного чинника, що визначає динаміку глобальної економічної конкуренції та формує довгострокові траєкторії розвитку національних економік.

Виклад основного матеріалу. У сучасній парадигмі глобальної економіки, цифрова нерівність поступово трансформується з технологічного виклику на системний економічний чинник, що визначає динаміку глобальної конкуренції та формує нову архітектуру світових господарських зв'язків [3, с. 74]. Вона не лише відтворює, а й посилює традиційні економічні асиметрії, створюючи якісно нові механізми перерозподілу доданої вартості між країнами та регіонами. У результаті цифрові технології стають інструментом закріплення нерівних стартових позицій у глобальній економічній конкуренції, що впливає на довгострокові траєкторії розвитку національних економік. У такому контексті ключового значення набуває розуміння цифрових технологій не лише як інструменту поточної конкурентної боротьби, а як елемента глибинних структурних зрушень, що формують нову технологічну парадигму розвитку світової економіки.

Як підкреслює британська дослідниця К. Перес, технологічна парадигма охоплює не окремі інновації, а комплекс взаємопов'язаних базових технологій, організаційних рішень, інституційних норм і моделей поведінки економічних агентів, які визначають домінуючий вектор економічного розвитку на тривалому історичному інтервалі. У цьому сенсі цифровізація розглядається не як сукупність розрізнених технологічних зрушень, а як системне ядро нової хвилі економічного зростання, що трансформує структуру виробництва, механізми конкуренції та логіку створення доданої вартості [14, с. 9-10].

У межах концепції технологічних парадигм К. Перес, цифрові технології, зокрема: штучний інтелект, аналіз великих даних, хмарні обчислення, Інтернет речей – формують основу сучасного технологічного циклу, в межах якого конкурентні переваги визначаються здатністю країн інтегрувати ці технології у виробничі, фінансові та управлінські процеси. Країни-лідери, що першими адаптували нову технологічну парадигму, отримують можливість не лише прискорити внутрішній економічний розвиток, а й задавати глобальні стандарти, протоколи та правила функціонування цифрових ринків.

У такій логіці цифрова нерівність постає як структурний наслідок асинхронності переходу країн до нової технологічної парадигми. Держави, які володіють критичними цифровими технологіями та відповідною інституційною інфраструктурою, формують архітектуру глобальної економічної конкуренції відповідно до власних інтересів, акумулюючи ренту технологічного лідерства. Натомість країни, що запізнюються з інтеграцією у нову технологічну хвилю, опиняються в позиції адаптерів готових рішень, що обмежує їхні можливості щодо формування стійких конкурентних переваг і посилює структурну асиметрію у глобальній економіці [12; 13].

Сучасний міжнародний поділ праці набуває рис цифрової стратифікації, у межах якої виокремлюються чотири основні рівні. На першому рівні перебувають країни цифрового ядра, які спеціалізуються на *створенні проривних технологій і архітектурних рішень*. Саме ці держави є лідерами цифрової світової економіки (США, ЄС, Китай). Вони не лише створюють передові технології, а й формують технологічні та стійкі цифрові

екосистеми. Ці країни створюють умови, за яких глобальні «правила гри» у цифровому середовищі визначаються їхніми корпораціями. Зокрема, США формують правила доступу до інформації через корпорацію Google (Alphabet), яка визначає видимість в Інтернеті завдяки алгоритмам пошуку та ранжування інформації; правила програмних платформ – через корпорації Apple і Google (iOS та Android), що встановлюють жорсткі регламенти для мільйонів розробників через магазини застосунків (App Store і Google Play), включно з комісіями, технічними стандартами та цензурою контенту; правила цифрової комунікації та метавесвітів – через корпорацію Meta (Facebook, Instagram, WhatsApp), яка визначає стандарти соціальної взаємодії, реклами; правила хмарної інфраструктури – через корпорації Amazon (AWS), Microsoft (Azure) та Google Cloud, оскільки значна частина світового Інтернету функціонує на їхніх серверах, а вони встановлюють стандарти та ціни на хмарні обчислення.

Китай встановлює правила так званого «дозвольного» інтернету через корпорації Tencent (WeChat) та Alibaba (Alipay), функціонування яких ґрунтується на тісній взаємодії з державою. Платформа WeChat фактично виконує роль «держави у смартфоні» з власною системою правил, у межах якої механізми цензури та соціального рейтингу інтегровані безпосередньо в архітектуру цифрової платформи. Водночас у сфері фінансових технологій корпорації Alipay та WeChat Pay сформували глобальний стандарт інтегрованих мобільних платежів і фінансових супердодатків.

Європейський Союз сформував позиції одного з ключових глобальних акторів у сфері цифрового врядування завдяки розробленню та впровадженню універсальних нормативних рамок. Визначальним інструментом цього впливу стало ухвалення Загального регламенту захисту даних (General Data Protection Regulation, GDPR), який не лише встановив високі стандарти захисту персональних даних у межах ЄС, а й фактично задав орієнтири для регулювання цифрових процесів у глобальному масштабі.

Орієнтація на європейський ринок стимулювала транснаціональні цифрові корпорації до модернізації бізнес-моделей і вдосконалення правил діяльності в глобальному масштабі, що сприяло підвищенню прозорості та відповідності сучасним стандартам цифрового врядування [10, с. 175]. Регуляторна роль ЄС додатково посилюється завдяки послідовній антимонопольній політиці Європейської комісії, яка створює умови для розвитку конкурентного цифрового середовища, перегляду умов взаємодії з розробниками, впровадження альтернативних платіжних рішень і формування більш збалансованих контрактних практик. Вагомим кроком у цьому напрямі стало також ухвалення Закону про штучний інтелект (AI Act), що заклав перші у світі комплексні правові рамки розвитку та використання систем штучного інтелекту й формує потенційний нормативний орієнтир для інших юрисдикцій.

Другий рівень пов'язаний із *концентрацією венчурного та людського капіталу*. У межах цього рівня формується середовище, в якому зосереджуються провідні науковці та розробники, а також створюються інституційні й фінансові умови для проведення наукових досліджень і розробок. Дані рейтингу Nature Index 2025 Research Leaders засвідчують загальну тенденцію до посилення конкуренції між провідними науково-технологічними центрами світу за внеском у глобальні дослідження та інновації. Структура рейтингу свідчить про зростання ролі азійських і західних університетів у формуванні світового наукового простору, а також про перерозподіл дослідницького потенціалу між традиційними та новими центрами наукового розвитку [15].

Водночас інститути орієнтуються на фінансування високоризикових технологічних проривів, що є практичним утіленням тези про людський капітал як ключовий фактор виробництва у XXI столітті. Так, США утримують провідні позиції на глобальному венчурному ринку, акумулюючи близько 70 % сукупних світових венчурних інвестицій. Це

забезпечує стабільно високі позиції США у рейтингах цифрової трансформації, а також дає змогу зберігати високі темпи впровадження інновацій упродовж тривалого часу [16]. Тільки у I кварталі 2025 року американські компанії залучили близько 80 млрд дол. венчурного капіталу, значною мірою завдяки реалізації кількох масштабних проєктів у сфері штучного інтелекту.

На цьому фоні в Китаї фіксується помітне скорочення обсягів венчурного фінансування: упродовж перших місяців 2025 року фінансування китайських стартапів зменшилося майже вдвічі порівняно з аналогічним періодом попереднього року (приблизно 6,5 млрд дол. проти понад 12 млрд дол. роком раніше), хоча загалом країна зберігає друге місце у світі за обсягами залученого венчурного капіталу. Лідером європейського ринку венчурного фінансування залишається Велика Британія, яка за підсумками 2024 року посіла третє місце у світі та перше в Європі за обсягами венчурних інвестицій [17].

На другому рівні також перебувають країни-інтегратори, які здійснюють швидке впровадження, масштабування та адаптацію готових технологічних рішень (зокрема країни Східної Європи та Південно-Східної Азії). Їхня стратегія полягає не у створенні про-ривних технологій, а в оперативній та ефективній інтеграції глобальних інновацій у національні й регіональні ринки. Конкурентні переваги цих країн формуються за рахунок:

1. Розвитку цифрових компетентностей у масштабах економіки. Швидке впровадження та використання готових рішень, запропонованих країнами цифрового ядра, дає змогу модернізувати традиційні сектори економіки, зокрема логістику, сільське господарство та державне управління, а також утримувати свої позиції у глобальних ланцюгах створення вартості. Показовим є досвід Польщі, яка завдяки використанню переваг членства в Європейському Союзі, розвитку освіти у сфері STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics) та розбудові цифрової інфраструктури змогла залучити центри обробки даних, науково-дослідні та дослідно-конструкторські підрозділи, а також IT-компанії. Польська IT-спільнота становить майже 25 % від загальної кількості розробників у Центральній та Східній Європі [15].

2. Запобігання стагнації економічного розвитку. Успішні країни-інтегратори використовують цифровізацію як інструмент диверсифікації економіки та переходу від ресурсної залежності до виробництва товарів і послуг із вищою доданою вартістю.

Третій рівень представлений країнами – *цифровими хабами*, які забезпечують функціонування глобальної цифрової інфраструктури, зокрема дата-центрів і телекомунікаційних вузлів.

Ці території інтегровані у світову економіку переважно через надання інфраструктурних послуг. Даний рівень становить унікальний феномен цифрової епохи. Такі території як Сінгапур, Ірландія, Нідерланди, окремі країни Перської затоки, зазвичай характеризуються вигідним географічним розташуванням, політичною стабільністю та розвиненою інфраструктурою. Їхня роль полягає у виконанні функцій «кровоносної та нервової системи» глобальної цифрової економіки. Конкурентні переваги цих територій формуються за рахунок:

1. Спеціалізації на інфраструктурних послугах, що забезпечується розміщенням великих дата-центрів, вузлів підводних оптоволоконних кабелів та підтриманням надійного низьколатентного з'єднання. Так, за даними на грудень 2025 року, у Нідерландах функціонувало 194 дата-центри, що становить близько третини загальних потужностей обробки даних у Європі [17]. Водночас у Сінгапурі, який виступає найбільшим дата-хабом Південно-Східної Азії, зосереджено близько 60 % регіонального ринку хмарних послуг. Ірландія виконує функцію європейського центру розміщення штаб-квартир і ключових дата-центрів провідних транснаціональних цифрових корпорацій, що сприяло формуванню високих показників валового внутрішнього продукту на душу населення за оцінками міжнародних фінансових інституцій [18].

2. Інтеграції через сферу послуг, а не виробництво. На відміну від країн-інтеграторів, ці території можуть бути обмежено залучені до виробничих ланцюгів створення вартості, проте відіграють критично важливу роль у забезпеченні глобальних потоків даних, фактично функціонуючи як «цифрові порти» світової економіки. Їхній економічний добробут безпосередньо залежить від стабільності та обсягів глобального цифрового трафіку. Так, у 2024 році обсяг цифрової економіки Сінгапуру становив 128,1 млрд сінгапурських доларів, що відповідало 18,6 % валового внутрішнього продукту країни, при цьому значна частка цього показника формувалася за рахунок інфраструктурних сервісів для регіону [19].

Четвертий рівень формують країни *цифрової периферії*, які внаслідок технологічної відсталості та цифрової ексклюзії виключені з глобальних ланцюгів створення вартості. Перед цими регіонами постають ризики глибокої маргіналізації у світовій економіці. На цьому рівні перебувають найменш розвинені країни, що зазнають найбільшого впливу багатомірного цифрового розриву. Для них характерні такі ознаки:

1. Цифрова ексклюзія, що проявляється у відсутності не лише сучасної цифрової інфраструктури, а й базових цифрових навичок у населення, що блокує можливості участі в економіці, заснованій на знаннях. Так, у країнах із низьким рівнем доходу доступ до Інтернету мають лише 27 % населення, тоді як у країнах із високим рівнем доходу цей показник сягає 93 %. Загальна чисельність населення світу, яке не має доступу до мережі Інтернет, становить близько 2,6 млрд осіб. Переважна частина цього населення проживає в країнах Латинської Америки, Південної Азії та Африки, тоді як в окремих найменш розвинених країнах частка користувачів Інтернету не перевищує 1 % населення [20] (рис. 1).

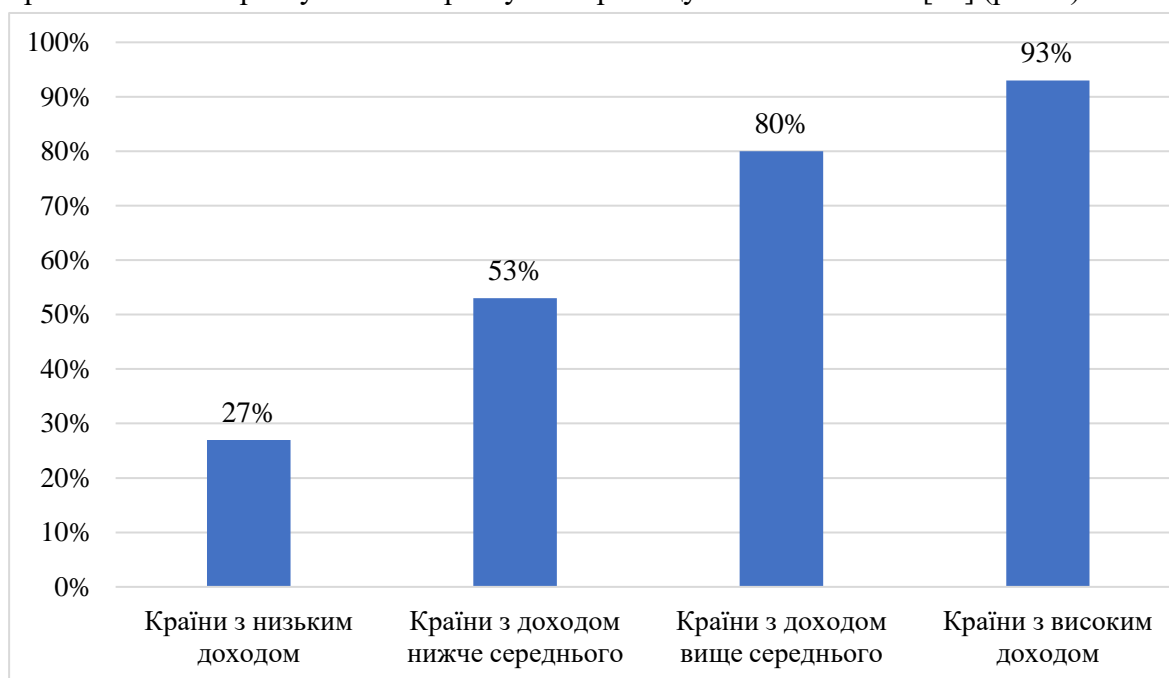

Рис. 1. Доступ до Інтернету групами країн у 2025, %

Джерело: сформовано автором на основі [15; 17].

Посилення традиційної периферійності, внаслідок чого ці країни опиняються у ролі постачальників сировини навіть для цифрової економіки, забезпечуючи глобальні платформи даними та дешевою цифровою працею (зокрема виконанням мікрозавдань), не маючи можливості привласнювати суттєву частку створюваної доданої вартості. Інституційна неспроможність до подолання цифрового розриву. Слабкість інституцій, зокрема неефективне регулювання, корупційні практики та нерозвинена система освіти, формує замкнене коло, що унеможлиблює перехід до вищих рівнів цифрової ієрархії.

Запропонована модель наочно демонструє, як цифрова нерівність трансформується з проблеми доступу до системного стратифікуючого чинника, який закріплює нову архітектуру глобальної економічної конкуренції. Хоча ця ієрархія має динамічний характер, вона водночас є самовідтворюваною внаслідок дії низки механізмів. Цифрове середовище породжує потужні мережеві ефекти, що посилюють концентрацію цифрових активів і сприяють формуванню природних монополій глобального масштабу. Цей процес додатково посилюється ефектом залежності від попереднього розвитку, який жорстко закріплює раніше обрані технологічні траєкторії та обмежує можливості для інституційного маневру й інновацій.

Виникаючий ефект блокування супроводжується високими транзакційними витратами переходу до альтернативних стандартів, фактично «прив'язуючи» користувачів і цілі економіки до домінуючих платформ. Кумулятивний характер цифрового розвитку, за якого навіть незначна початкова технологічна перевага має властивість самопосилення, зумовлює формування стійкого та самопідтримуючого розшарування. У результаті спостерігається становлення жорстко ієрархізованої структури світової економіки, у межах якої країни цифрового ядра не лише визначають правила функціонування ринків, а й формують саму технологічну та економічну реальність, залишаючи периферійним економікам роль пасивних адаптерів до нав'язаних стандартів. Це створює системні ризики для глобальної конкуренції та обмежує потенціал більш інклюзивного розвитку світової економіки.

Висновки і пропозиції. Проведений аналіз підтверджує, що цифрова нерівність у сучасній глобальній економіці набула рис системного економічного чинника, який визначає конфігурацію глобальної конкуренції та відтворює структурні асиметрії розвитку. У межах нової технологічної парадигми цифрові технології перестають бути допоміжним інструментом підвищення ефективності і трансформуються у базис формування конкурентних переваг, перерозподілу доданої вартості та закріплення ієрархії світової економіки. Асинхронність переходу країн до цієї парадигми зумовлює виникнення цифрової стратифікації, у межах якої позиції держав визначаються не стільки рівнем поточного розвитку, скільки здатністю інтегрувати ключові цифрові технології в економічні та інституційні процеси.

Запропонована чотирирівнева модель цифрової стратифікації відображає кумулятивний характер цифрового розвитку та механізми його самопідтримки. Країни цифрового ядра, спираючись на контроль над технологічними стандартами, платформами, венчурним і людським капіталом, формують правила функціонування глобальних цифрових ринків і акумулюють ренту технологічного лідерства. Водночас країни-інтегратори та цифрові хаби займають проміжні позиції, використовуючи цифровізацію як інструмент модернізації або інфраструктурної спеціалізації, тоді як цифрова периферія стикається з ризиком довготривалої маргіналізації через поєднання інфраструктурних, інституційних і кадрових обмежень. Сукупна дія мережевих ефектів, залежності від попередніх траєкторій і ефекту блокування посилює стійкість цієї ієрархії та ускладнює перехід до вищих рівнів цифрового розвитку.

З огляду на це, подолання негативних наслідків цифрової нерівності потребує переосмислення підходів до економічної політики як на національному, так і на наднаціональному рівнях. Цифрова трансформація має розглядатися як елемент глибинних структурних змін, що поєднують розвиток людського капіталу, інституційну спроможність і довгострокові інвестиції в цифрову інфраструктуру. Для країн, що не належать до цифрового ядра, стратегічного значення набуває формування власних ніш у глобальній цифровій економіці, розвиток цифрових компетентностей та інституційних умов, здатних забезпечити не лише адаптацію готових рішень, а й поступове нарощування внутрішнього інноваційного потенціалу. Такий підхід створює передумови для пом'якшення цифрової стратифікації та формування більш збалансованої й інклюзивної архітектури глобальної економічної конкуренції.

Список використаних джерел

1. Жмуренко В. Г., Олефіренко Т. В., Ткаленко Д. Д. Аналіз стратегій цифрової економіки для підвищення ефективності глобального ринку. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*. 2025. № 18. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15458954>.
2. Тимошенко А. О. Фіскальна політика України: реалії сьогодення і потреби суспільства в умовах ведення бізнесу на міжнародних ринках. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2017. № 3. С. 77–85.
3. Bobro N. The role of technologies in stimulating the innovative development of the economy. *Economics and Management*. 2024. Issue 1. P. 68–74. DOI: <https://doi.org/10.36919/2312-7872.1.2024.68>.
4. Осіпова Л. Вплив глобалізації на сучасні економічні моделі: нові виклики та можливості. *Економіка та суспільство*. 2024. № 66. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-78>.
5. Бобров Є. Цифрова економіка в Україні: стратегічні виклики, можливості зростання та трансформація. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2025. № 4 (80). С. 21–30. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2025-80-21-30>.
6. Тимошенко А. О. Сучасна фіскальна політика України у контексті забезпечення конкурентоспроможності держави в умовах євроінтеграції. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка*. 2017. Т. 22, вип. 6. С. 153–156.
7. Булатова О. В., Резнікова Н. В., Іващенко О. А. Цифровий розрив чи цифрова нерівність? Нові виміри глобальних асиметрій соціально-економічного розвитку і міжнародної торгівлі в умовах техноглобалізму. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Економіка / за заг. ред. І. Ліщинського. Маріуполь, 2023. Вип. 25. С. 45–57*.
8. Тимошенко Ю. Фінансові драйвери економічного зростання у структурному й функціональному вимірах фінансової системи. *Наукові інновації та передові технології*. 2025. Т. 10, № 50. С. 881–891. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-10\(50\)-881-891](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-10(50)-881-891).
9. Vargas-Hernández J. G., Vargas-González M. C. Emerging disruptive digital technologies and their impacts on unemployment and wage inequalities in an era of artificial intelligence. *Economic Slowdown, Unemployment, and Inflation: a Global Outlook*. 2025. С. 129–150. DOI: <https://doi.org/10.1201/9781779643469-7>.
10. Оцінювання ефективності державної політики розвитку малого й середнього бізнесу: фінансовий аспект / О. Гук, Л. Федевич, М. Ливдар, Л. Бушовська, А. Близнюк. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2024. № 1 (54). С. 174–187. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptop.1.54.2024.4265>.
11. Auboin M. Trade and innovation policies: coexistence and spillovers / M. Auboin, R. Koopman, A. Xu. *Journal of Policy Modeling*. 2021. Vol. 43. P. 844–872. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jpolmod.2021.02.010>.
12. Тимошенко Ю. О. Концептуальні підходи до дослідження грошово-кредитної політики у сучасній економіці. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*. 2025. № 23. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17557469>.
13. Economy, entrepreneurship and business culture: transformations in the context of global instability : collective monograph / N. Bobro, O. Botsula, O. Golovina [et al.]. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2025. 584 p.
14. Perez C. Technological revolutions and techno-economic paradigms : working paper no. 20. Tallinn : hum.ttu.ee, 2009. URL: <https://hum.ttu.ee/wp/paper20.pdf>.
15. The Nature Index 2025 Research Leaders. *nature.com*. 2025. URL: <https://www.nature.com/nature-index/research-leaders/2025/>.
16. Venture capital investments worldwide 2024, by country. *Statista Research Department*. 2024. URL: <https://www.statista.com/statistics/1480489/venture-capital-investments-by-country/>.
17. Number of data centers worldwide as of November 2025, by country or territory. *Statista*. 2025. URL: <https://www.statista.com/statistics/1228433/datacenters-worldwide-by-country/>.
18. World Economic Outlook (WEO) Database. October 2025: GDP per capita, current prices (U.S. dollars). *International Monetary Fund*. 2025. URL: <https://data.imf.org/en/Data-Explorer?datasetUrns=IMF.RES:WEO%289.0.0%29&INDICATOR=NGDPDPC>.
19. State of Broadband 2024: Leveraging AI for Universal Connectivity. *Broadband Commission*. 2024. URL: <https://www.broadbandcommission.org/publication/state-of-broadband-2024/>.

20. Digital economy and society statistics – households and individuals. *Eurostat*. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Digital_economy_and_society_statistics_-_households_and_individuals.

References

1. Zhmurenko, V. H., Olefirenko, T. V., & Tkalenko, D. D. (2025). Analiz stratehii tsyfrovoy ekonomiky dlia pidvyshchennia efektyvnosti hlobalnoho rynku [Analysis of digital economy strategies to enhance global market efficiency]. *Zdobutky ekonomiky: perspektyvy ta innovatsii – Achievements of the economy: prospects and innovations*, (18). <https://doi.org/10.5281/zenodo.15458954>.
2. Tymoshenko, A. O. (2017). Fiskalna polityka Ukrainy: realii sohodennia i potreby suspilstva v umovakh vedennia biznesu na mizhnarodnykh rynkakh [Fiscal policy of Ukraine: current realities and societal needs in international markets]. *Ekonomika. Menedzhment. Biznes – Economics. Management. Business*, (3), 77–85.
3. Bobro, N. (2024). The role of technologies in stimulating the innovative development of the economy. *Economics and Management*, (1), 68–74. <https://doi.org/10.36919/2312-7872.1.2024.68>.
4. Osipova, L. (2024). Vplyv hlobalizatsii na suchasni ekonomichni modeli: novi vyklyky ta mozhlyvosti [The impact of globalization on modern economic models: new challenges and opportunities]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, (66). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-78>.
5. Bobrov, Ye. (2025). Tsyfrova ekonomika v Ukraini: stratehichni vyklyky, mozhlyvosti zrostantia ta transformatsiia [Digital economy in Ukraine: strategic challenges, growth opportunities and transformation]. *Vcheni zapysky Universytetu «KROK» – Bulletin of the Odessa National University. Series: Economics*, 4(80), 21–30. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2025-80-21-30>.
6. Tymoshenko, A. O. (2017). Suchasna fiskalna polityka Ukrainy u konteksti zabezpechennia konkurentospromozhnosti derzhavy v umovakh yevrointegratsii [Modern fiscal policy of Ukraine in the context of ensuring state competitiveness under European integration]. *Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: Ekonomika – Bulletin of Mariupol State University. Series: Economics*, 22(6), 153–156.
7. Bulatova, O. V., Reznikova, N. V., & Ivashchenko, O. A. (2023). Tsyfrovyy rozryv chy tsyfrova nerivnist? Novi vymiry hlobalnykh asymetrii sotsialno-ekonomichnoho rozvytku i mizhnarodnoi torhivli v umovakh tekhnohlobalizmu [Digital divide or digital inequality? New dimensions of global socio-economic asymmetries and international trade]. *Visnyk Mariupolskoho derzhavnogo universytetu. Seriya: Ekonomika – Scientific innovations and advanced technologies*, (25), 45–57.
8. Tymoshenko, Yu. (2025). Finansovi draivery ekonomichnoho zrostantia u strukturnomu y funktsionalnomu vymirakh finansovoi systemy [Financial drivers of economic growth in structural and functional dimensions of the financial system]. *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnologii – Scientific innovations and advanced technologies*, 10(50), 881–891. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-10\(50\)-881-891](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-10(50)-881-891).
9. Vargas-Hernández, J. G., & Vargas-González, M. C. (2025). Emerging disruptive digital technologies and their impacts on unemployment and wage inequalities in an era of artificial intelligence. In *Economic Slowdown, Unemployment, and Inflation: a Global Outlook* (pp. 129–150). <https://doi.org/10.1201/9781779643469-7>.
10. Huk, O., Fedevych, L., Lyvdar, M., Bushovska, L., & Blyzniuk, A. (2024). Otsiniuvannia efektyvnosti derzhavnoi polityky rozvytku maloho y serednoho biznesu: finansovyi aspekt [Evaluation of the effectiveness of state policy for SME development: financial aspect]. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 1(54), 174–187. <https://doi.org/10.55643/fcftp.1.54.2024.4265>.
11. Auboin, M., Koopman, R., & Xu, A. (2021). Trade and innovation policies: coexistence and spillovers. *Journal of Policy Modeling*, 43, 844–872. <https://doi.org/10.1016/j.jpolmod.2021.02.010>.
12. Tymoshenko, Yu. O. (2025). Kontseptualni pidkhody do doslidzhennia hroshovo-kredytnoi polityky u suchasni ekonomitsi [Conceptual approaches to the study of monetary policy in the modern economy]. *Zdobutky ekonomiky: perspektyvy ta innovatsii*, (23). <https://doi.org/10.5281/zenodo.17557469>.
13. Bobro, N., Botsula, O., Golovina, O., Tkach, I., Burek, V. M., Urikova, O., & Topalova, I. (2025). *Economy, entrepreneurship and business culture: transformations in the context of global instability*. Riga, Latvia: Baltija Publishing.
14. Perez, C. (2009). Technological revolutions and techno-economic paradigms : working paper no. 20. *Working Papers in Technology Governance and Economic Dynamics*. Tallinn University of Technology, Tallinn. Tallinn : hum.ttu.ee, 1–26. URL: <https://hum.ttu.ee/wp/paper20.pdf>.

15. The Nature Index 2025 Research Leaders. nature.com. <https://www.nature.com/nature-index/research-leaders/2025/>.

16. Venture capital investments worldwide 2024, by country. Statista Research Department. <https://www.statista.com/statistics/1480489/venture-capital-investments-by-country/>.

17. Number of data centers worldwide as of November 2025, by country or territory. Statista. <https://www.statista.com/statistics/1228433/datacenters-worldwide-by-country/>.

18. World Economic Outlook (WEO) Database. October 2025: GDP per capita, current prices (U.S. dollars). International Monetary Fund. <https://data.imf.org/en/Data-Explorer?datasetUrns=IMF.RES:WEO%289.0.0%29&INDICATOR=NGDPDPC>.

19. State of Broadband 2024: Leveraging AI for Universal Connectivity. Broadband Commission. <https://www.broadbandcommission.org/publication/state-of-broadband-2024/>.

20. Digital economy and society statistics – households and individuals. Eurostat. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Digital_economy_and_society_statistics_-_households_and_individuals.

Дата першого надходження статті до видання: 29.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 02.02.2026

UDC 332.12

Andriy Tymoshenko

Doctor of Economic Sciences, Vice-rector for Financial and Economic Issues
European University (Kyiv, Ukraine)

E-mail: a.t@e-u.edu.ua. ORCID: <http://orcid.org/0009-0009-8950-8241>

Scopus ID: 59734957500. ResearcherID: PGU-1729-2026

THE IMPACT OF DIGITAL INEQUALITY ON THE DYNAMICS OF GLOBAL ECONOMIC COMPETITION

The article examines the impact of digital inequality on the transformation of global economic competition in the context of the emergence of a new technological paradigm of world economic development. The relevance of the study is driven by the growing role of digital technologies as a key determinant of national competitive advantages, as well as by the deepening asymmetries in access to digital resources, infrastructure, innovation capacity, and human capital. The purpose of the article is to provide a theoretical substantiation of digital inequality as a systemic factor shaping the dynamics of global economic competition and determining long-term development trajectories of national economies. The study employs systemic, structural-functional, comparative, and analytical approaches, which made it possible to comprehensively assess the relationship between the level of digital development and countries' positions in the global economic environment. It is substantiated that digitalization serves as the core of the contemporary technological paradigm, within which the mechanisms of value creation are transformed, market structures evolve, and models of competition are reconfigured. It is demonstrated that the asynchrony in the adoption of digital technologies across countries leads to the formation of a multi-level digital stratification of the global economy. Four levels of such stratification are identified: countries of the digital core, which set technological standards and capture innovation rents; integrator countries, which ensure rapid adoption and scaling of digital solutions; digital hubs specializing in the infrastructural support of global data flows; and countries of the digital periphery, which face risks of technological marginalization. It is established that digital inequality not only reflects existing economic disparities but also reinforces them through network effects, path dependency, and lock-in effects, which limit the ability to shift to alternative technological trajectories. As a result, a stable hierarchical structure of the global economy is formed, in which countries with advanced digital ecosystems define the rules of market functioning and control a significant share of value creation. The practical significance of the results lies in the possibility of applying the proposed theoretical provisions to the development of public economic policy aimed at reducing digital inequality, fostering human capital, strengthening institutional capacity, and facilitating integration into global digital markets.

Keywords: digital inequality; global competition; digital economy; technological paradigm; competitive advantages; digital stratification; economic development.

Fig.: 1. References: 19.